

Jak pomóc leworęcznemu dziecku?

Ręka jest zewnętrznym mózgiem człowieka

I. Kant

Osiem procent polskiego społeczeństwa to osoby leworęczne. Wydawać by się mogło, że leworęczność nikogo już nie dziwi i czasy, kiedy dzieci zmuszane były do pisania czy posługiwania się prawą ręką, minęły bezpowrotnie. Niestety, często bywa inaczej.

Nadal zdarzają się sytuacje, gdy dziecko, sięgając po ciastko, budzi zdziwienie rodziców i reakcję: „Przełóż ciasteczko do prawej rączki”. Rodzice często tłumaczą swoje zachowanie dobrem dziecka – przecież będzie mu łatwiej w życiu (w świecie osób w zdecydowanej większości praworęcznych). Nic bardziej mylnego – skutki takich zachowań mogą zaważyć na całej edukacji dziecka.

Lewo- czy praworęczne?

Przy przestawieniu się z wrodzonej leworęczności na praworęczność mózg nie zmienia jednocześnie dominującej półkuli, tylko przeciąża półkulę, która nie jest dominująca. Dziecko opanowuje świat jako osoba praworęczna, ale przeżywa go jako osoba leworęczna. Bezpośrednie skutki przestawienia z lewej ręki na prawą to: zaburzenia pamięci, koncentracji, zaburzenia mowy, trudności w czytaniu i poprawnym pisaniu (dysleksja, dysortografia, dysgrafia).

Lateralizacja (dominacja narządów zmysłu z jednej strony) rozwija się w ciągu życia dziecka, praworęczność zwykle ustala się około drugiego, trzeciego roku życia, a leworęczność w wieku trzech, czterech lat. To oczywiście nie oznacza, że dużo wcześniej nie można zauważyć pewnego rodzaju preferencji (już w łonie matki na przykład częstsze ssanie lewego kciuka). Najważniejsze jest obserwowanie dziecka i nieingerowanie w jego predyspozycje.

Aby ocenić preferencje, warto dziecko prowokować, by wykonywało jak najwięcej ruchów. Trzeba zwrócić uwagę, którą ręką trzyma łyżkę podczas jedzenia, zapina guziki, rzuca piłką, sięga po zabawkę leżącą wysoko na półce. Na podstawie tej analizy można już wstępnie określić, która ręka jest sprawniejsza. Aby utwierdzić się w typie lateralizacji (ważna jest tutaj preferencja pozostałych narządów), trzeba polecić dziecku wykonanie zadań dodatkowych. Do którego ucha przyłoży słuchawkę telefonu? Którą ręką szybciej rozłoży talię kart? Którym okiem będzie obserwowało pokój przez lunetę wykonaną ze zwiniętego w rulon kartonu? Na której nodze stanie z zamkniętymi oczami?

Leworęczność a dysleksja

Nigdy nie udowodniono związku leworęczności z dysleksją, ewentualne problemy mają zazwyczaj dzieci nie leworęczne, ale z tzw. skrzyżowaną lateralizacją w obrębie oko-ręka (z psychologicznego punktu widzenia dziecko praworęczne, ale z dominującym lewym okiem ma większe trudności szkolne niż leworęczne z dominującym okiem lewym). Dziecko leworęczne, któremu rodzice i nauczyciele służyli pomocą w początkowej edukacji, jest zdecydowanie sprawniejsze od dziecka np. oburęcznego.

Jak pomóc leworęcznemu dziecku?

Pomoc dzieciom leworęcznym powinna obejmować ćwiczenia przygotowujące do pisania – chociażby ustalenie prawidłowej pozycji podczas zajęć graficznych, sposób siedzenia i ułożenia kartki, wykształcenie nawyku prawidłowego ułożenia ręki, utrwalenie nawyków ruchowych związanych z pisaniem, takich jak: kreślenie linii pionowych, poziomych, okręgów przeciwnie do wskazówek zegara. Jest to bardzo ważne, gdyż leworęczne dzieci najczęściej wyginają rękę w nadgarstku, ścierają to, co napisały, a wyrazy są brzydtko napisane i źle łączone. Osoby leworęczne raczej pchają ołówek niż nim wodzą po kartce, dlatego lepsze są dla nich ołówki miękkie. Warto też zaopatrzyć się w specjalne nożyczki, zeszyty z ukośną liniaturą i nasadki na ołówki.

Zalety leworęczności

Funkcjonowanie w świecie przystosowanym dla uprzywilejowanej większości spowodowało, że osoby leworęczne wykazują niezwykle zdolności adaptacyjne. Można stwierdzić, że osoby leworęczne mają nawet pewną przewagę nad praworęcznymi, gdyż ich prawa ręka jest o wiele bardziej sprawna, niż lewa u praworęcznych. Łatwiej się przestawiają – gdy lewa ręka jest uszkodzona, to prawa szybko podejmuje jej zadania. Połączenia między lewą a prawą półkulą mózgu są szybsze u leworęcznych – tak wynika z badań neuropsychologów. Szybsze przesyłanie informacji z jednej półkuli do drugiej sprawia, że leworęczni są skuteczniejsi, gdy mają do czynienia z wieloma bodźcami np. w przypadku szybkiej interpretacji dużej ilości informacji, jazdy samochodem w dużym korku czy uprawiania sportów.

Jeśli nie wiecie, jak pomóc swojemu leworęcznemu dziecku lub coś was niepokoi, skorzystajcie z pomocy psychologa dziecięcego.

Iwona Chądryńska
www.swierszczyk.pl